

ذات معدنکاری فقرزداست

آیدین زینالزاده- کارشناس اکتشاف
وزارت صنعت، معدن و تجارت



معدنکاری و استفاده از ظرفیت خفته معادن، ابزاری مفید، کارا و قدیمی برای فقرزدایی در مناطقی است که مردم آن جزو فقیرترین افراد جامعه به شمار می‌روند. سیاست‌گذاران در کشورهای فقیر دارای ظرفیت‌های معدنی متوجه شده‌اند بر اساس سیاست‌ها و چارچوب‌های اتخاذ شده، بخش معدن تاثیر مثبت یا منفی روی توسعه این کشورها دارد. معدنکاری، یک صنعت منحصر به فرد است که روی توسعه اقتصاد محلی و ملی، محیط‌زیست و ویژگی‌های اجتماعی- فرهنگی در یک منطقه خاص یا کشور تاثیر مستقیم دارد.

مسائل مربوط به حوزه معدنکاری مربوط به تمام کشورها نیست. اکنون حدود ۶۰ کشور در حال توسعه وجود دارند که معدنکاری در آنها یک فعالیت مهم اقتصادی بوده یا می‌تواند باشد. در واقع این ۶۰ کشور سه چهارم جمعیت در حال توسعه اقتصادی را در خود جای داده‌اند. از کشورهایی که می‌توانند معدن را به عنوان عاملی در استراتژی‌های کاهش فقر در نظر بگیرند و سهم خوبی از این بخش را به رشد اقتصادی از طریق صادرات اختصاص داده‌اند می‌توان به شیلی، مکزیک، پرو، بوتسوانا، غنا، افریقای جنوبی، اردن، اندونزی و پاپوآ گینه نو اشاره کرد. در برخی کشورها نیز بخش معدن در خدمت بازارهای بزرگ داخلی است و میلیون‌ها کارگر را به استخدام خود درآورده که از نمونه‌های بارز آن می‌توان به چین، هند، برزیل، اندونزی و روسیه اشاره کرد.

در برخی کشورها ادغام و کوچک شدن صنعت معدنکاری موجب تعطیلی معادن و در نتیجه افزایش فقر شدید شده است. برای نمونه، پرو، زامبیا و رومانی تحت تاثیر تعطیلی معادن فلزات پایه قرار گرفتند و روسیه، لهستان، رومانی، اوکراین و چین اثرات تعطیلی معادن زغال‌سنگ را احساس می‌کردند.

در نهایت ثروت معدنکاری در بعضی کشورها به درستی مورد بهره‌برداری قرار نگرفته و در برخی موارد مشاهده می‌شود در پی سوء مدیریت توسعه معدنکاری و غارت ثروت‌های معدنی، میزان فقر در این کشورها افزایش یافته است. نمونه‌هایی از این وضعیت در کنگو، آنگولا و سیرالئون دیده می‌شود.

به نظر می‌رسد اگر بخش معدن یکی از این حالت‌ها را داشته باشد می‌تواند نقش مهمی در استراتژی‌های فقرزدایی ایجاد کند:

- ۱) ۵ تا ۱۰ درصد درآمد مالی را به خود اختصاص داده باشد.
- ۲) ۱۰ تا ۱۵ درصد از درآمد حاصل از صادرات را از آن خود کند.
- ۳) ۲ تا ۵ درصد از تولید ناخالص ملی را به خود اختصاص داده باشد.
- ۴) ۱۰ تا ۱۵ درصد نیروی کار صنعتی را در اختیار داشته باشد.

در صورتی که هر یک از شاخص‌های یاد شده در یک منطقه یا استان اعمال شود، تاثیر بخش معدن در فقرزدایی می‌تواند اهمیت یکسانی در مقیاس منطقه‌ای داشته باشد.

در واقع معدن می‌تواند منابع مالی مورد نیاز دولت برای برنامه‌های فقرزدایی را تأمین کند و عاملی برای توسعه بخش خصوصی در منطقه یا کشور باشد. (همانند آنچه در شیلی، بوتسوانا و افریقای جنوبی رخ داد).

آنچه گفته شد نشان‌دهنده ظرفیت پیامدهای ناشی از سوء مدیریت بخش معدن است. بنابراین سیاست‌گذاران باید به بازسازی پیامدهای اجتماعی و زیست‌محیطی بخش معدن و معادن متروک بپردازند تا اطمینان حاصل کنند که آثار سوء به حداقل می‌رسد و در نهایت باعث آسیب قابل توجه به فقرا یا افزایش فقر منطقه‌ای نخواهد شد.

به نظر می‌رسد باید بررسی جداگانه‌ای برای کشورهایایی که تا به امروز بخش معدن قدرتمندی نداشته‌اند انجام شود اما در این میان تنها راه چاره یا گزینه کلیدی برای آنها توسعه منابع طبیعی برای ایجاد، رشد و توسعه اقتصادی است. برای نمونه کشور مالی که در سال ۱۹۹۰م هیچ معدن فعالی نداشت، بعد از ۱۰ سال و پس از سیاست‌گذاری و اصلاحات در بخش معدن، ۲ معدن فعال و یک معدن در حال اکتشاف دارد.

صادرات مواد معدنی به بزرگترین صادرات تک محصولی آنها تبدیل شده و به شدت به شبکه درآمد و عملکرد اقتصادی کمک می‌کند. شاخص‌های این وضعیت، داده‌های زمین‌شناسی خواهند بود که نقاط امیدبخش معدنی را نشان می‌دهند تا برای اقتصاد آینده کشور پراهمیت واقع شوند.

همانطور که مشاهده می‌شود در هیچکدام از مثال‌ها و شاخص‌های یاد شده، اختصاص مستقیم سود حاصل از معدنکاری به جوامع نقشی ندارد و حکومت‌ها باید تمام انرژی خود را برای سیاست‌های صحیح هدایت حوزه معدن و صنایع معدنی برای رونق بیشتر، تکمیل زنجیره ارزش، ارائه مشوق و تسهیلات و حمایت‌های معنوی از معدنکاری بگذارند.

چشم‌انداز معدنی

نقش کلیدی لجستیک در افزایش مزیت‌های رقابتی بخش معدن

مدیر زیرساخت ایمیدرو در همایش حمل‌ونقل لجستیک ایران ضمن اعلام اینکه لجستیک نقش کلیدی در افزایش مزیت‌های رقابتی بخش معدن و صنایع معدنی دارد اعلام کرد: نیاز است در حوزه بنادر، ظرفیت‌ها با توجه به برنامه‌های توسعه در بخش صنعت و معدن با هدف توسعه صادرات افزایش یابد. به گزارش روابط عمومی ایمیدرو، عباس رنجبر ادامه داد: ایمیدرو به منظور رفع نیاز کشور به محصولات و فرآورده‌های معدنی و همچنین اعمال نظارت بر استفاده از ذخایر معدنی و بهره‌برداری مناسب و موثر از آنها به منظور بررسی، تهیه و اجرای طرح‌های ساخت، توسعه، تجهیز و نوسازی صنایع

تولیدی متالوژی، استخراج و فرآوری مواد معدنی و اجرای کارهای اکتشافی تشکیل شده است. مدیر زیرساخت ایمیدرو گفت: لجستیک بخش بسیار مهم و حیاتی هر کسب و کاری به عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه اقتصادی کشورها شناخته می‌شود. عملکرد لجستیک کشورها، عامل رشد اقتصادی و رقابت آنها در هر آزمینه تجارت بین‌المللی و داخلی خواهد بود. کشورهای دارای عملکرد ضعیف در بخش لجستیک با هزینه‌های بالا روبه‌رو هستند.



رنجبر افزود: لجستیک در معادن و واحدهای صنایع معدنی شامل لجستیک درونی و بیرونی است که در بخش بیرونی معادن و صنایع معدنی در داخل کشور از لجستیک زمینی استفاده می‌شود. از سوی دیگر به منظور صادرات و واردات محصولات و مواد اولیه از لجستیک دریایی و ترکیبی از دریایی- زمینی استفاده می‌شود. وی در تشریح مزایای حمل‌ونقل ریلی گفت: مصرف کمتر انرژی، ایمنی بالاتر و سازگاری بیشتر با محیط‌زیست برای جابه‌جایی انبوه بار از مزایای حمل‌ونقل ریلی به شمار می‌رود.

مدیر زیرساخت ایمیدرو افزود: عملکرد لجستیک در ۱۶۰ کشور جهان نشان می‌دهد آلمان از نظر شاخص عملکرد لجستیک به عنوان کشور دارای بهترین عملکرد در جایگاه نخست قرار دارد و ایران با ۱۸ پله صعود در سال ۲۰۱۴م (۱۳۹۴ش) در جایگاه ۹۶ قرار گرفته است. رنجبر با اشاره به برنامه‌های وارداتی و صادراتی مواد و محصولات معدنی در افق ۱۴۰۴ اعلام کرد: در افق چشم‌انداز نیاز به واردات مواد اولیه در زنجیره فولاد و آلومینیوم و برنامه صادرات ۲۰ میلیون تن فولاد، ۱ میلیون تن آلومینیوم و ۲۰۰ هزار تن مس داریم.

کرباسیان در همایش چینکا مطرح کرد

۱۵ میلیارد یورو پروژه معدنی روی میز است

همایش چینکا در حاشیه سیزدهمین نمایشگاه بین‌المللی ایران کان‌مین ۲۰۱۷ در محل نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران گشایش یافت و در آن به ظرفیت‌های همکاری ایران و چین در حوزه‌های مختلف معدن، صنایع معدنی و بخش زیرساخت و زیربنایی اشاره شد. در این آیین که با حضور مهدی کرباسیان رییس هیات عامل ایمیدرو برگزار شد، وی از وجود ۱۵ میلیارد یورو پروژه جدید در حوزه معدن و صنایع معدنی و آمادگی مذاکره برای اجرای شدن آنها و همچنین پیشنهادی مبنی بر تعریف کار جدید با چینی‌ها با رقم ۳۰ میلیارد یورو در حوزه صنایع معدنی خبر داد.

روابط اقتصادی چین و ایران گرم است

به گزارش **سنت**، مهدی کرباسیان رییس هیات عامل ایمیدرو در آیین گشایش همایش چینکا در حاشیه نمایشگاه ایران کان‌مین ضمن ایراز خوشحالی از برگزاری این نمایشگاه اظهار کرد: روابط ایران و چین به ویژه در سال‌های جدید بسیار خوب بوده و مطمئن هستیم با همکاری‌های ۲ دولت آینده خوبی در پیش خواهیم داشت.

وی ضمن تشکر از اتاق ایران و چین و تلاش آنها برای گرمی روابط ۲ کشور در چند سال گذشته، در ادامه گفت: همانگونه که می‌دانید در ابتدای دولت یازدهم حدود ۲۰ میلیارد یورو قرارداد بین ایران و چین در ایران گشایش اعتبار شد و خوشبختانه امروز بیشتر این پروژه‌ها در حال اجراست. البته بدیهی بود راه‌اندازی این طرح‌ها به دلیل وسع و جدید بودن از نظر اجرا دچار مشکلاتی شود اما اکنون راهکارهای سرعت بخشیدن به آن از سوی دو طرف مشخص شده است.

کرباسیان به تعدادی از پروژه‌ها که سازمان ایمیدرو با آن درگیر بوده اشاره کرد و گفت: ما حدود ۸۰۰ میلیون یورو برای ۷ طرح فولادی با ظرفیت هرکدام ۸۰۰ هزار تنی در نظر گرفته بودیم که قرارداد آن نهایی شد، ال‌سی آن نیز اوایل دولت یازدهم گشایش یافت و تا به امروز ۲ پروژه آهن اسفنجی آن بهره‌برداری شده است. همچنین ۵ طرح دیگر از این ۷ طرح در آینده نزدیک به بهره‌برداری می‌رسد و نخستین کارخانه فولادسازی نیز در اوایل سال ۲۰۱۸ میلادی (۱۳۹۶ش) بهره‌برداری خواهد شد.

رییس هیات عامل ایمیدرو همکاری ایران و چین را در ۲ طرح فولادی مثبت ارزیابی کرد و گفت: از این طریق بیش از ۶ میلیون تن به ظرفیت تولید فولاد کشورمان اضافه خواهد شد. کرباسیان ادامه داد: پروژه آلومینیوم جنوب نیز یکی دیگر از طرح‌هایی است که با یک میلیارد یورو و با هدف تولید ۳۰۰ هزار تن شمش آلومینیوم فعال شده و شرکت NFC طرف قرارداد ما در این طرح بوده و پیش‌بینی بر آن است که در نیمه دوم سال شمسی، ظرفیت آلومینیوم کشور ۲ برابر

افزایش یابد. وی در ادامه سخنانش به یکی دیگر از طرح‌های موفق معدنی اشاره کرد و گفت: قراردادی که در گذشته در حوزه زغال‌سنگ بسته شد و مشکل بین بانکی داشت، به تازگی نهایی شده و پیش‌بینی می‌شود در یک تا دو ماه آینده در طبس، و با همکاری شرکت CMC چین اندازی شود. گفتنی است ال‌سی این طرح حدود ۹۰ میلیون یورو بوده و باز شده است. در کنار موارد یادشده همکاری‌های دیگری نیز بین شرکت‌های چینی با ایرالکو، الومینای جاجرم، شرکت ملی صنایع مس ایران و... وجود دارد.

همکاری در حوزه بنادر و راه‌آهن

به گفته رییس هیات عامل ایمیدرو، همکاری شرکت‌های چینی با راه آهن، سازمان بنادر و بخش خصوصی به طور گسترده در کشور وجود دارد. در این میان طرف چینی و شرکت‌های زیر پوشش اتحادیه پیمانکاران چین اعلام کردند ۱۵۰۰ شرکت زیر پوشش دارند و با ظرفیت‌های ایران در حوزه معدن و صنایع معدنی آشنا هستند. ایران نیز چنین شناختی را از کشور چین دارد. برای نمونه مس می‌دانیم ۵۰ درصد از ظرفیت تولید و مصرف معدن و صنایع معدنی در حوزه‌های مختلف مس، فولاد، زغال‌سنگ، آلومینیوم، روی و... در اختیار چین است. از طرفی ایران نیز در حوزه معدن، صنایع معدنی، پتروشیمی و گاز، زیرساخت‌ها، راه، بندر و... به همکاری جدی با کشورهای زیر پوشش است. کرباسیان در ادامه سخنانش افزود: کشور چین و ایران هر دو مستقل هستند اما چرا همکاری میان این دو کشور سرعت بیشتری نمی‌گیرند؟ به عنوان نمونه در ابتدای دولت یازدهم و سال اول ۲۰ میلیارد یورو همکاری شروع شد اما بعد از آن کار جدید آغاز نشده و من فکر می‌کنم اکنون زمانی

است که ما بتوانیم کار جدید را که با تعریف حداقل ۳۰ میلیارد یورو در حوزه آهن، آلومینیوم و مس آغاز کنیم. رییس هیات عامل ایمیدرو ادامه داد: اکنون در حوزه معدن و صنایع معدنی بیش از ۱۵ میلیارد یورو کار جدید روی میز داریم و آماده مذاکره هستیم. در این زمینه بخش خصوصی در اولویت است و در کنار آن دولت به عنوان پشتیبان قرار دارد. این امر به دلیل سیاست‌های ایران برای توجه و حمایت از بخش خصوصی است.

وی در این همایش اعلام آمادگی خود را برای همکاری در حوزه اقتصادی با چینی‌ها اعلام کرد و گفت: مطمئن هستیم در حوزه اقتصادی می‌توانیم با یکدیگر راه دو طرفه و برد-برد داشته باشیم. یکی از اهداف تعریف شده ما برای سال ۲۰۲۵م (۱۴۰۴ش) تولید ۵۵ میلیون تن فولاد است که می‌توانیم در این زمینه با چینی‌ها همکاری کنیم. با توجه به ظرفیت‌های خوب در حوزه‌های دیگر همچون مس و آلومینیوم مطمئن هستیم می‌توانیم با شرکت‌های معتبر چینی مانند MCC، NFC، چاینانکو، ساینو استیل و... وارد مذاکره و همکاری‌های مشترک شویم. کرباسیان به ظرفیت‌های منطقه اشاره کرد و گفت: با در نظر گرفتن جمعیت کشورهای منطقه که راهی به آب‌های آزاد ندارند، می‌توان روابط ۳ جانبه برقرار کرد و سود مشترک داشت. در اینجا از شرکت‌های چینی دعوت می‌کنم در حوزه معدن و صنایع معدنی از اکتشاف گرفته تا انتقال فناوری و سرمایه‌گذاری در حوزه صنایع معدنی، همکاری خود را با ایران آغاز کنند. به گفته وی، ایران در زمینه انرژی، پتروشیمی، گاز و زیرساخت همچون راه و بندر ظرفیت بالایی دارد و برخی همکاری‌های مشترک در این حوزه‌ها با چینی‌ها داشته که باید افزایش یابد و چندین برابر شود.

افزایش یابد و چندین برابر شود.

همکاری ایران و چین در مسائل زیربنایی

بانگ سن، سفیر چین در ایران به عنوان یکی از سخنرانان این همایش ضمن آرزوی موفقیت روزافزون برای صنایع و سرمایه‌گذاران ایرانی و چینی اظهار کرد: ایران و چین می‌توانند در زمینه همکاری زیربنایی با در نظر گرفتن منافع دو کشور پیشرفت قابل قبولی داشته باشند. در سال ۲۰۱۶م (۱۳۹۵ش) رییس جمهوری چین به ایران سفر کرد و رییسان ۲ کشور تصمیم گرفتند منافع دو کشور را به شکل جامع‌تری در نظر بگیرند.

وی با بیان این مطلب افزود: در این میان آنها توانستند روابط اقتصادی و فرهنگی را به پیش ببرند و امید است این روابط در سال ۲۰۱۷م (۱۳۹۶ش) با سفر دوباره رییس جمهور چین به ایران قوی‌تر شود. از نظر رییس جمهوری کشور چین «شی‌جین‌پینگ» روابط اقتصادی ایران و چین می‌تواند محکم‌تر شود. به گفته بانگ سن، ایران و چین می‌توانند در زمینه همکاری زیربنایی به نتایج خوبی برسند. در واقع موارد یادشده می‌تواند با هدف تقویت شرکت‌های چینی و زیرساز و زیربنایی ایران آغاز شود و آثار مثبتی داشته باشد.

همکاری در حوزه زیربنایی و زیرساخت

رییس انجمن پیمانکاران چین نیز در همایش چینکا اظهار کرد: قرار است ما در این نمایشگاه درباره همکاری زیربنایی ایران و چین به بحث و گفت‌وگو بپردازیم. گفتنی است که انجمن نسبت به برگزاری این همایش در بیش از ۱۵ کشور دیگر اقدام کرده است. در واقع برگزاری این نمایشگاه به ویژه در حوزه فرآوری، نشان از توانمندی چین در این حوزه دارد.

اعلام ذخیره قطعی بیش از ۱۰۰ میلیون تنی فسفات در کهگیلویه و بویراحمد

پیشرفت فیزیکی بین ۴۰ تا ۹۹ درصد هستند که ۲.۴ درصد طرح‌های صنعتی کشور را شامل می‌شود. وی یادآور شد: افزون بر ۱۳۰ هزار میلیارد ریال از این میزان سرمایه‌گذاری برای طرح‌های با پیشرفت ۵ تا ۲۰ درصد پیش‌بینی شده است. وی تصریح کرد: حدود ۵۰ هزار میلیارد ریال نیز در قالب طرح‌های با پیشرفت فیزیکی بالای ۴۰ درصد است. دیودیده تاکید کرد: با بهره‌برداری از مجموع طرح‌های در حال اجرای صنعتی، سهم کهگیلویه و بویراحمد در صنعت کشور به حدود ۴ درصد افزایش خواهد یافت.

شده در این استان است. رییس سازمان صنعت، معدن و تجارت کهگیلویه و بویراحمد گفت: قابلیت سرمایه‌گذاری طرح‌های در حال اجرای صنعتی در این استان افزون بر ۲۶۰ هزار میلیارد ریال است. دیودیده ابراز کرد: این میزان حجم سرمایه‌گذاری در قالب ۵۳۳ طرح صنعتی در دست اجرا در این استان است. وی گفت: میزان اشتغالزایی این طرح‌ها حدود ۱۸ هزار نفر پیش‌بینی شده است. دیودیده بیان کرد: ۴۱۴ مورد از مجموع ۵۳۳ طرح صنعتی در حال اجرا در کهگیلویه و بویراحمد دارای

شده. براساس برآوردها با بهره‌برداری اولیه از این معدن برای ۶۰۰ نفر و در درازمدت یک هزار و ۲۰۰ نفر به طور مستقیم شغل ایجاد می‌شود. رییس سازمان صنعت، معدن و تجارت کهگیلویه و بویراحمد در ادامه بیان کرد: ذخیره قطعی ماده معدنی بوکسیت در این استان نیز افزون بر ۷۸۰ هزار تن است. وی حجم سرمایه‌گذاری واحدهای معدنی به بهره‌برداری رسیده در استان را افزون بر ۸۳۰ میلیارد ریال با اشتغالزایی ۸۳۰ نفر عنوان کرد. دیودیده یادآور شد: این میزان سرمایه‌گذاری در قالب ۷۷ واحد معدنی بهره‌برداری

رییس سازمان صنعت، معدن و تجارت کهگیلویه و بویراحمد گفت: هم اینک ذخیره قطعی ماده معدنی فسفات این استان افزون بر ۱۰۰ میلیون تن است. به گزارش ایرنا، داریوش دیودیده با بیان این مطلب اظهار کرد: بیشترین ذخایر فسفات کشور با ذخیره احتمالی ۲۸۰ میلیون تن در استان کهگیلویه و بویراحمد موجود است. به گفته وی، عملیات اکتشافی معدن فسفات چرام از سال ۱۳۴۹ آغاز شد و تا سال ۱۳۷۲ به طول کشید و پس از آن مطالعات امکان‌سنجی فنی و اقتصادی شروع